MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając prace ucznia należy stosować punktację z modelu. [*Na wieki wieków mama*]

Nr zadania	Odpowiedzi	Punkty	
		Maks.	Cząstk.
1.	kumpel, klawisz, imprezować	1	0
2.	Trend do opóźniania samodzielnego startu w dorosłe życie.	1	0
3.	Np.: – młodym ludziom sprzęt komputerowy zastąpił zabawki z dzieciństwa; stanowi on rodzaj parasola ochronnego przed dorosłością; – młodzi ludzie uciekają przed dorosłością w świat wirtualny, boją się stawić czoło rzeczywistości, a nad gadżetami komputerowymi w pełni panują.	1	0
4.	B (oksymoron)	1	0
5.	Świat cechują: walka o sukces, nielogiczność (brak spójności), chaos, brak barier i drogowskazów (brak norm i wzorów), nadmiar informacji, nadmiar możliwości (także nieprawdziwych), konieczność dokonywania wyborów, smutek (jest smutniejszy niż świat dziecka), niebezpieczeństwo; obciążenie (obowiązkami), pozorna większość praw. Dom rodzinny cechują: bezpieczeństwo, brak rywalizacji, poczucie wspólnoty, przyjaźń (rodzice są przyjaciółmi), jasne zasady funkcjonowania, zasobność, brak konieczności walki o cokolwiek.	4	1,2,3
6.	Wskazują na kontynuację rozważań; nawiązują do poprzednich rozważań, nadają spójność	1	0
7.	Różnice, np.: – Pokolenie 89 łatwo osiągało sukces, natomiast Poszukiwaczom przychodził on z trudem, kosztem rezygnacji i apatii; – dla Pokolenia 89 robienie kariery było modą, stylem życia, natomiast dla Poszukiwaczy smutną koniecznością; – Pokolenie 89 było naiwne i często zderzało się ze ścianą (rozczarowanie), natomiast Poszukiwacze nie są już naiwni (cechuje ich ostrożność).	2	1
8.	Np.: – napotykali przeszkody – ponosili porażkę	1	0
9.	„Emigracja zewnętrzna” – wyjazd z kraju za granicę „Emigracja wewnętrzna” – wyobcowanie, świadoma izolacja, ucieczka od problemów świata zewnętrznego we własne wnętrze	2	1
10.	Relacje w rodzinie zostały określone jako quasi-rynkowe, ponieważ, np.: – pomiędzy członkami rodziny panuje nastawienie na zysk, a temu nie służą konflikty – unika się konfliktów, licząc w ten sposób na większe zyski – są podobne do mechanizmów rynkowych, które nastawione są na maksymalny zysk	1	0
11.	Bunt to pojęcie pokoleniowo obce, ponieważ, np.: – nie przynosi zysków – buntując się, można sobie tylko zaszkodzić – nie ma sensu buntować się przeciwko temu, na co ma się ograniczony wpływ lub nie ma żadnego, np. na powszechną ogromną presję na sukces – nie ma sensu buntować się przeciwko rodzicom, bowiem są sprzymierzeńcami – nie ma się przeciwko czemu buntować	2	1

12.	Np.: – przestali być autorytetami – upodobnili się do swoich dzieci, naśladują je – w czasach, gdy stawia się na młodość, celowo zacierają granicę wieku (wiek przestaje być wyraźną cezurą oddzielającą rodziców od dzieci) – to młodość wyznacza trendy, a nie rodzice, oni bowiem trendom współczesnym ulegają.	1	0
13.	Np.: – nie chcą rozstawać się z dzieckiem (boją się opuszczenia, samotności) – chcą mieć wrażenie, że sprawują kontrolę nad życiem dziecka – nie chcą przyznać się do swojego wieku i do zakończenia procesu wychowania dziecka	2	1
	Razem	20	

Temat 1. **Analizując *Pieśń IX* Jana Kochanowskiego oraz wiersz *Nie wierzę w nic* Kazimierza Przerwy-Tetmajera, porównaj postawy osób mówiących wobec życia i świata. W interpretacji uwzględnij konteksty epok, w których powstały utwory.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

punktacja

1. **Rozpoznanie zasady zestawienia tekstów,** np.: **0-2**
   a. są wyrazem odmiennych postaw światopoglądowych,
   b. wyrażają światopogląd epok, w których powstały (renesans, Młoda Polska),
   c. reprezentują lirykę refleksyjną,
   d. liryka zwrotu do adresata (Kochanowski),
   e. liryka wyznania (Tetmajer).

Pieśń IX

2. **Postawa osoby mówiącej wobec życia i świata,** np.: **0-8**
   a. humanista,
   b. człowiek dojrzały, doświadczony,
   c. zachowuje dystans emocjonalny,
   d. jest przekonany o zmienności Fortuny (losu, szczęścia),
   e. dostrzega paralelność zmian w przyrodzie i odmian losu ludzkiego,
   f. jest świadomy podporządkowania świata i człowieka siłom wyższym (Bogu),
   g. utożsamia się z innymi ludźmi (1 os. l. mn.),
   h. **jako moralizator – perswaduje, doradza, aby:**
      i. nie tracić nadziei w żadnej sytuacji,
      j. pogodzić się z odmianami losu,
      k. akceptować świat i jego prawa,
      l. żyć w harmonii z naturą,
      m. zaufać Bogu,
      n. zachować spokój w złych i powściągliwość w dobrych chwilach (*serce jednakie*),
      o. zachować optymizm i pogodę ducha,
      p. żyć godnie.
3. **Konteksty filozoficzne i literackie,** np.: **0-2**
   a. stoicyzm,
   b. humanizm,
   c. horacjanizm,
   d. renesansowa koncepcja harmonii między człowiekiem i naturą w Boskim świecie.

Wymaga się funkcjonalnego zastosowania terminów.

Nie wierzę w nic

4. **Postawa osoby mówiącej wobec życia i świata, np.:** **0-8**
   a. dekadent,
   b. przekonany o bezsilności człowieka wobec przeznaczenia (*konieczność jest wszystkim*),
   c. poddany silnym, negatywnym emocjom (żal, gorycz, rozpacz, zwątpienie, szał, furia),
   d. bezpośrednio ujawnia swoje odczucia:
      e. nie ma żadnych pragnień,
      f. odczuwa niechęć do wszelkiego działania,
      g. gardzi postawą zaangażowaną (*drwię z wszelkich zapałów*),
      h. chce zapomnieć o dawnych marzeniach (*rzucam w niepamięci śmiecie*),
   i. niszczy swoje ideały z żalu, że im nie sprostał (lub inna trafna interpretacja symbolicznego obrazu niszczenia posągu Afrodyty przez rzeźbiarza),
      j. nie wierzy we własne możliwości,
      k. ma poczucie niespełnienia,
      l. odczuwa bezsens istnienia,
      m. poddaje się cierpieniu,
      n. wyrzeka się woli życia,
      o. odrzuca świat i ludzi,
      p. marzy o nicości, niebycie (interpretacja Nirwany),
      q. jest pesymistą.
5. **Konteksty filozoficzne i literackie,** np.: **0-2**
   a. schopenhaueryzm (pośrednio – buddyzm),
   b. dekadentyzm,
   c. symbolizm,
   d. modernistyczna koncepcja sztuki i artysty,
   e. motyw Pigmaliona – przekształcenie mitu.

   Wymaga się funkcjonalnego zastosowania terminów.
6. **Podsumowanie** **0-3**

   pełne, np.: dostrzeżenie podobieństwa (przekonanie, że człowiek nie ma wpływu na swój los) i różnic w postawach życiowych podmiotów mówiących w kontekście światopoglądów epok, w których powstały utwory (optymizm – pesymizm; akceptacja świata – negacja świata; zaufanie Bogu – negacja wszelkich wartości; odwoływanie się do natury – obrazowanie z dziedziny sztuki); (3)

   częściowe, np.: dostrzeżenie dwóch różnic lub podobieństwa i różnicy w postawach życiowych podmiotów mówiących; , (2)

   próba podsumowania, np.: dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy w postawach życiowych podmiotów mówiących. (1)

Temat 2. **Jak bohaterowie *Lalki* Bolesława Prusa postrzegają naturę? Odpowiedz na pytanie, analizując podany fragment powieści. Na podstawie całej powieści wyjaśnij (przedstaw) przyczyny takiego widzenia natury.**

I. **ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)**

punktacja

1. **Wstępne rozpoznanie fragmentu,** np.: **0-1**
   a. spacer towarzystwa po lesie podczas pobytu w majątku prezesowej Zasławskiej,
   b. kolejna próba Wokulskiego zbliżenia się do panny Izabeli (potrzeba bycia sam na sam, prawienie komplementów),
   c. dialog bohaterów.

2. **Postrzeganie natury przez Izabelę Łęcką,** np.: **0-7**
   a. nie docenia naturalnego piękna dzikiej przyrody,
   b. dostrzega jej dekoracyjność i docenia ją,
   c. nie rozumie natury,
   d. nie stara się jej poznać,
   e. porównuje las do form architektury,
   f. przyroda jest dla niej tłem (dekoracją) dla spraw ludzi,
   g. dostrzega monumentalizm i potęgę natury,
   h. próbuje ucywilizować przyrodę, oswoić ją,
   i. mówiąc o naturze, używa patetycznych określeń (wykazuje się *poetycką fantazją),*
   j. sytuuje siebie w centrum świata i przyrody (natura jest dla niej),
   k. dostrzega w naturze dzikość i tajemniczość,
   l. instynktownie wyczuwa jej autonomiczność i nieprzenikalność,
   m. nie potrafi być z naturą sam na sam,
   n. czuje zagrożenie (odczuwa lęk przed dziką i tajemniczą siłą),
   o. wskazuje na służebną funkcję wobec człowieka usankcjonowaną przez Biblię.
3. **Czynniki wpływające na odbiór natury przez pannę Łęcką,** np.: **0-4**
   a. wychowanie – w miejskim środowisku, w salonie, bez kontaktu z naturą,
   b. rodzaj wrażliwości wykształconej w jej środowisku (w naturze widzi to, co na co dzień – buduar, salon…)
   c. wykształcenie – podporządkowane potrzebom życia damy z towarzystwa, pomijające wiedzę o naturze i prawach jej rozwoju,
   d. zamiłowanie do sztuki – kult klasycznego piękna symbolizowanego przez posąg Apolla,
   e. światopogląd – uformowany przez Biblię i pochodzenie społeczne.
4. **Postrzeganie natury przez Stanisława Wokulskiego**, np.: **0-6**
   a. stanowi samoistny, niezależny byt,
   b. stanowi równorzędny ludzkiemu byt,
   c. cechuje się stałością odwiecznych praw,
   d. żyje,
   e. jest potężna,
   f. silniejsza od człowieka,
   g. ulega na krótko, np. człowiekowi, tylko pod wpływem jego wysiłku i pracy,
   h. bohater szanuje przyrodę i jej prawa,
   i. rozumie naturę, jest jej sprzymierzeńcem,
   j. jest przeciwny idei podporządkowania natury ludziom i analogicznie ludzi klasie uprzywilejowanej pod względem urodzenia i tytułów,
5. **Czynniki wpływające na odbiór natury przez Wokulskiego,** np.: **0-4**
   a. doświadczenie życiowe – młodość spędzona w syberyjskiej tajdze i górach, podróże po Europie, konieczność pracowania w celu osiągnięcia majątku i pozycji społecznej,
   b. wiara, że wszystko na świecie żyje dla siebie, a nie w celu podporządkowania sobie innych,
   c. wykształcenie (wiedza o naturze) – przyrodnik, badacz i znawca praw natury,
   d. charakter i umysłowość – np. inteligencja, szerokie horyzonty, otwartość, wrażliwość, pracowitość,
   e. światopogląd – pozytywista, kult pracy i nauki (scjentyzm).
6. **Podsumowanie**, np.: **0-3**

pełne, np.: dostrzeżenie odmiennego spojrzenia bohaterów na przyrodę; wpływu różnych czynników na odbiór natury; związku spojrzenia na naturę z poglądami postaci na temat świata i życia; (3)

częściowe, np. dostrzeżenie odmiennego spojrzenia bohaterów na przyrodę; wpływu różnych czynników na odbiór natury; (2)

próba podsumowania, np. dostrzeżenie odmiennego spojrzenia bohaterów na przyrodę. (1)